Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry
c/o MTK ry, PL 510, 00101 HELSINKI

Asiantuntijalausunto

21.2.2024

Eduskunta
Talousvaliokunta

Asia: Asia: U 89/2023 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun direktiiviin (EU) 2015/2302 (matkapakettidirektiivi) muuttamiseksi matkustajien suojelun tehostamiseksi sekä direktiivin tiettyjen näkökohtien yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä annetun direktiivin (EU) 2015/2302 muuttamiseksi matkustajien suojelun tehostamiseksi sekä direktiivin tiettyjen näkökohtien yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi.

Matkapakettidirektiivin tarkistamisella pyritään nykyaikaistamaan voimassa olevia säännöksiä ja ratkaisemaan arvioinnissa esiin nousseet ongelmat. Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry toteaa, että kuluttajansuoja on matkailussa tärkeä asia, mutta paikoin se on vedetty jo riittävän tiukaksi. EU:n tason toimet havaittujen ongelmien poistamiseksi, direktiivin sääntöjenselkeyttämiseksi ja yksinkertaistamiseksi lisäävät ehdotuksen mukaan matkailijoiden ja elinkeinonharjoittajien luottamusta matkapakettien ostoon ja myyntiin. Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät toteaa, että elinkeinonharjoittajien luottamuksen kasvua ja sen vaikutuksia ei ehdotuksessa kuitenkaan juuri kuvata.

Valtioneuvoston kannassa todetaan, että matkustajan mahdollisuudet tunnistaa, onko hän ostanut matkapaketin, yhdistetyn matkajärjestelyn vai erillisiä, soveltamisalan ulkopuolella olevia palveluita, ei juurikaan selkiytyisi ja elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyystilanteessa olisi riski, ettei matkustaja olisi tietoinen oikeudestaan hakea korvausta vakuudesta. Valtioneuvoston kannassa tuodaan myös esille, matkapaketin määritelmä on edelleenkin epäselvä, monimutkainen ja moniulotteinen, ja uudistuksen vaikutuksia on vaikea arvioida ja vaikea viedä käytäntöön.

Valtioneuvoston kannan tavoin Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry suhtautuu erittäin kriittisesti uuteen ennakkomaksuja koskevaan sääntelyyn. Ennakkomaksujen rajoittaminen 25 prosenttiin vaikeuttaisi matkanjärjestäjien ja matkapalvelun tarjoajien mahdollisuuksia järjestää matkapalveluja. Samoin se vaikuttaisi matkailijoiden löyhempään sitoutumiseen matkaprosessin ostovaiheessa, ja lisäisi Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry:n näkemyksen mukaan todennäköisesti merkittävästi myös matkojen peruutusten määrää. Ehdotetun säännöksen mukaan

25 prosentin määrä voitaisiin ylittää, jos se on tarpeen matkapaketin organisoinnin ja toteuttamisen varmistamiseksi. Tämä tarvepohjainen ylittämiskäytäntö aiheuttaisi todennäköisesti tulkinta- ja soveltamisvaikeuksia. Peruutusten määrää lisäisi ehdotuksessa esille tuotua matkustajan oikeutta purkaa matkapakettisopimus ennen matkapaketin alkamista ilman maksua, jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä, matkustajan asuinpaikassa tai matkan lähtöpaikassa taikka matkakohteeseen suuntautuvalla matkalla ilmenee väistämättömiä ja poikkeuksellisia olosuhteita, jotka vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen. Tätä ehdotuksen osan merkittävyyttä olisi erittäin hankala rajata ja soveltaa sekä yhdenmukaisesti että tapauskohtaisesti.

Valtioneuvosto pitää matkapakettidirektiivin päivittämistä ja matkustajien oikeuksien parantamista kannatettavana. Valtioneuvoston kannan mukaan muutoksissa on otettava kohtuullisesti huomioon myös matkapalvelujen tarjoajien edut ja tasapuoliset kilpailuedellytykset kaikkien matkapalvelujen tarjoajien kesken. Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät toteaa, että matkapalvelujen tarjoajien edut ja tasapuoliset kilpailuedellytykset kaikkien matkailupalvelujen tarjoajien kesken on käytännössä edes kohtuullisella taholla mahdotonta ottaa aukottomasti huomioon ja toteuttaa käytännössä ilman kohtuuttoman suuria valvontaresurssien lisäämistä, eikä lisävalvontaan ole ehdotuksessa esitetty keinoja.

Komission vaikutustenarvioinnissa direktiiviä ja sen soveltamista koskien havaittiin erityisesti kolme kokonaisuutta, joihin liittyy ongelmia: maksun palautus peruutetuista matkapaketeista etenkin laajamittaisessa kriisitilanteessa, tehokas maksukyvyttömyyssuoja ja matkapakettidirektiivin epäyhdenmukainen soveltaminen ja tulkinta. Vaikkakin nykyiseen direktiiviin olisi osittain perusteltua tehdä muutoksia ja tarkennuksia, niin ne eivät tulisi poistamaan monia ongelmallisiksi katsottuja kohtia ja vaikuttaisivat merkittävästi ja heikentävästi mm. matkanjärjestäjien taloudelliseen kestävyyteen ja lisäisivät kokonaisuudessaan matkailuelinkeinon hallinnollista taakkaa.

Direktiivin muutostarpeissa painotetaan yksipuolisesti Covid-19-pandemian aiheuttamia ongelmia. Lisääntyvä hallinnollinen taakka matkailuelinkeinon haasteellisessa talous- ja markkinatilanteessa ei vahvista elinkeinon selviytymistä usean vuoden mittaisista kriiseistä Suomessa – syinä esimerkiksi kustannusten nousu ja Ukrainan sota kerrannaisvaikutuksineen. Elinkeinon haastavaa nykytilannetta ei ole syytä hankaloittaa entisestään lisäsääntelyllä. Direktiivin taustassa ja tavoitteissa kuvattu matkailun positiivinen kehitys ei ole missään muodossa relevantti nykytilanteessa; vertailuvuosina on käytetty vuosia 2000-2019. Tässä yhteydessä mainitaan myös mm. matkailun kustannusten lasku, mikä ei kuvaa matkailun todellista markkinatilannetta tänä päivänä.

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry toteaa, että ehdotuksen mukaista sääntelyä ja rajoituksia ei ole pääosin asetettu muille matkapalvelujen tarjoajille kuin matkanjärjestäjiksi katsotuille toimijoille ja tämän voidaan katsoa vaarantavan palveluntarjoajien mahdollisuuden tasapuoliseen kilpailuun. Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät toteaa samalla, että lisää ehdotuksen mukaista sääntelyä ja rajoituksia ei tule ulottaa missään muodossa matkailuelinkeinoon kokonaisuudessaan. Esimerkiksi maaseutumatkailuyritykset ja niihin matkailevat matkustajat eivät ole käytännössä lainkaan joutuneet direktiiviä koskeviin ja tarkoittamiin ongelmatilanteisiin.

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry toteaa, että lähtökohtana tulee olla ennemminkin vähentää vaikeasti tulkittavia sääntelyä ja rajoituksia, koska kuluttajansuoja matkailupalveluissa jo nykyisellään vahva. Direktiivissä ei tulisi säätää myöskään elinkeinonharjoittajien välisistä

sopimussuhteista. Vaikka osa direktiivin ehdotuksista parantaisi matkustajien asemaa, niin suurta osaa direktiiviin ehdotetuista muutoksista olisi raskasta ja kallista tehokkaasti valvoa.

Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry:n mielestä direktiivin muutoksiin esitetyt säännökset, tulkinnat ja esimerkit matkapalvelujen eri yhdistelmistä ovat edelleenkin erittäin vaikeasti avautuvia esimerkiksi maaseutumatkailuyritysten ja niiden matkailupalvelujen tarjoamisen ja tuottamisen kannalta. Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry painottaa, että direktiivin muutokset toteutuessaan voivat jonkin verran vaikuttaa pienten maaseutumatkailuyritysten ja ohjelmapalveluyritysten yms. välistä yhteistyötä estävästi. Vaarana on, että esitetyt direktiivimuutokset heikentävät kasvua ja kasvun edellytyksiä, mm. luontaista yritysyhteistyötä matkailun mikroyrityksissä.

SUOMEN MAASEUTUMATKAILUYRITTÄJÄT RY

Kimmo Aalto
Hallituksen sihteeri, Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry
Asiantuntija, maaseutumatkailu ja palveluyrittäjyys, MTK ry